Gratis lesplan · Doel 1 · Geen armoede

1 Wat werkt echt tegen armoede?

Leeftijd 14–17 · 60 minuten

Illustratie van Noemí Villamuza, uit De bomenvrouw · © Noemí Villamuza

Het verhaal · *De bomenvrouw*

Abril kruipt in haar geheime schuilplek, sluit haar ogen en laat haar fantasie de vrije loop. Zo bouwt ze dit verhaal rond Wangari Maathai. Een vrouw stapt uit de bus aan de rand van een dorp in Kenia waar de bomen verdwenen zijn: de grond is droog en kaal, de vijvers zijn lege gaten, de vrouwen lopen elke dag verder voor brandhout en water, en de kinderen zijn vel over been. Wangari wil niet aan de kant blijven staan. Ze loopt naar het bos met de oudste bomen, vraagt de aarde om toestemming en graaft zeven scheuten uit om in haar tuin te planten. Eerst helpt de oude buurvrouw van de overkant, daarna de vrouwen van het dorp, die van lappen tenten naaien om zaden te laten ontkiemen, terwijl de mannen hen uitlachen. Dan klopt Wangari aan bij de eigenaar van de houtzagerij en bij de plaatselijke overheid. Kan een handvol scheuten een heel dorp veranderen? Het boek sluit af met de echte Wangari Maathai en de Green Belt Movement die zij oprichtte.

Geschreven door Ricardo Alcántara · Geïllustreerd door Noemí Villamuza

Gespreksvraag

Wangari zegt: 'It is the small acts that make the difference.' Ben je het met haar eens? Wanneer zijn kleine daden niet genoeg?

Leerdoelen

- Uitleggen hoe een vicieuze cirkel van armoede van de ene generatie op de volgende kan overgaan, met minstens 3 samenhangende oorzaken.
- Twee echte programma's tegen armoede (geldoverdrachten en microkrediet) beoordelen aan de hand van afgesproken criteria.
- Een realistisch lokaal plan in 3 punten voorstellen om armoede te verminderen en bepalen wie zich ertegen zou kunnen verzetten.

Dit heb je nodig

- Twee geprinte feitenkaarten over programma's (Bolsa Família, Brazilië; Grameen Bank, Bangladesh)
- Criteriatabel (kosten, bereik, effect op kinderen, eerlijkheid, risico's)
- Plakbriefjes in twee kleuren
- Bord

Kernwoorden

armoedecirkel — wanneer armoede problemen veroorzaakt die het daarna moeilijk maken om uit de armoede te komen, vaak over generaties heen

voorwaardelijke geldoverdracht — geld dat gezinnen krijgen als ze aan voorwaarden voldoen, zoals kinderen die naar school gaan

microkrediet — heel kleine leningen voor mensen die niet bij een gewone bank kunnen lenen

beleid — een plan van aanpak van een overheid of organisatie

bewijs — feiten of gegevens die laten zien of iets klopt of werkt

afweging — iets opgeven om er iets anders voor terug te krijgen

sociale bescherming — publieke steun zoals pensioenen, kinderbijslag of werkloosheidsuitkeringen

Koppeling met het curriculum

Natuurwetenschappen: Gezondheid, voeding en de ontwikkeling van kinderen; hoe een slechte gezondheid het leren beïnvloedt.

Aardrijkskunde: Ontwikkelingsindicatoren en wereldwijde ongelijkheid; casestudy's uit Brazilië en Bangladesh.

Burgerschap: De rol van de overheid, goede doelen en burgers; beleid ontwerpen en evalueren.

Rekenen/wiskunde: Percentages en ratio's interpreteren; kosten en bereik van programma's vergelijken.

Taal: Overtuigend spreken en gestructureerd argumenteren (standpunt, bewijs, uitleg).

UNESCO-competentie voor EDO: Strategische competentie

Lesstappen

De cirkel op het bord · 10 minuten

Leerkracht

- Schrijf 'laag inkomen' in een cirkel op het bord en vraag: waartoe kan een laag inkomen leiden? Bouw met pijlen een cirkel: slechte voeding → ziekte → gemiste lessen → slechter betaald werk → laag inkomen.
- Vertel: ongeveer 1 op de 5 kinderen wereldwijd leeft in extreme armoede (UNICEF en Wereldbank), en kinderen worden het hardst getroffen omdat de eerste jaren de rest van het leven bepalen.
- Vraag: waar in deze cirkel kunnen we hem doorbreken?

Leerlingen

- Stel schakels voor de cirkel voor.
- Geef met een plakbriefje aan waar jij de cirkel zou proberen te doorbreken.

Programma's beoordelen · 22 minuten

Leerkracht

- Deel de twee feitenkaarten uit. Bolsa Família: Brazilië geeft gezinnen met een laag inkomen regelmatig geld als de kinderen naar school gaan en op gezondheidscontrole komen; het bereikt miljoenen huishoudens. Grameen Bank: opgericht door Muhammad Yunus in Bangladesh; de bank leent kleine bedragen uit zonder onderpand, vooral aan vrouwen; Yunus en de bank deelden in 2006 de Nobelprijs voor de Vrede.
- Groepjes geven elk programma een score (1–5) op de criteriatabel en moeten bij elke score bewijs of een vraag geven.
- Wijs erop dat bewijs soms gemengd is (bijvoorbeeld de discussie over rentes bij microkrediet) en dat dat normaal is bij echt beleid.
- Elk groepje deelt zijn sterkste argument voor en tegen één programma.

Leerlingen

- Lees beide kaarten en onderstreep feiten die effect laten zien.
- Geef elk criterium een score en onderbouw die in één regel.
- Bepaal welk programma de cirkel op de meeste punten zou doorbreken, en waarom.

De missie: “🏛️ Mayor for a Day” (burgemeester voor een dag) · 18 minuten

Leerkracht

- Introduceer de missie en geef 12 minuten voor de “Do”-stap: één oorzaak van armoede in de eigen omgeving en een plan in 3 punten.
- Herinner leerlingen eraan ideeën uit de beoordeling te gebruiken (voorwaarden, doelgroep, kosten) en na te denken over wie zich zou kunnen verzetten.
- Kies twee groepjes die hun plan in 60 seconden pitchen.

Leerlingen

- Lees de “Spark” en kies één oorzaak in je eigen omgeving (bijvoorbeeld woonkosten, te weinig banen, vervoer).
- Schrijf een plan in 3 punten.
- Pitch het ‘als burgemeester’, of luister en stel één kritische vraag.

Wie verzet zich, en waarom? · 10 minuten

Leerkracht

- Stel de “Reflect”-vraag van de missie hardop: wie zou zich tegen dit plan kunnen verzetten, en waarom?
- Geef de exit ticket.

Leerlingen

- Noem één groep die zich zou kunnen verzetten en één manier om die groep over te halen.
- Beantwoord de exit ticket.

Exitticket

Kies één programma tegen armoede. Geef één sterk punt en één beperking, met een reden.

Voorbeeldantwoord: Bolsa Família: een sterk punt is dat geld dat gekoppeld is aan schoolbezoek inkomen en onderwijs tegelijk aanpakt; een beperking is dat het afhangt van scholen en klinieken in de buurt, waardoor het in afgelegen gebieden minder mensen bereikt.

Thuis

Leerlingen vragen een volwassene thuis welke steun er was toen die jong was (schoolmaaltijden, kinderbijslag, zorg) en of dat verschil maakte — en delen in de volgende les één bevinding.

Differentiatie · Ondersteuning

- Geef een gedeeltelijk ingevuld cirkeldiagram en een criteriatabel met zinsbeginnen.
- Laat leerlingen in tweetallen pitchen: de een presenteert, de ander houdt de aantekeningen vast.

Differentiatie · Verdieping

- Zoek uit wat ‘doelgroepgericht’ betekent in sociaal beleid en of algemene of doelgroepgerichte steun eerlijker is.
- Vergelijk de internationale armoedegrens van de Wereldbank met de armoedemaat van je eigen land.

Succescriteria

- Ik kan een armoedecirkel uitleggen met samenhangende oorzaken.
- Ik kan een programma beoordelen met bewijs, niet alleen met een mening.
- Ik kan een realistisch plan voorstellen en tegenstand voorzien.

Voorzichtig mee omgaan

Sommige leerlingen in je klas leven op dit moment misschien met weinig geld. Vraag leerlingen nooit om hun eigen huis, inkomen of spullen te beschrijven; gebruik in plaats daarvan het verzonnen personage. Houd vast aan de boodschap dat armoede gaat over oneerlijke kansen, niet over mensen die lui of minder slim zijn, en zorg dat niemand hoeft te zeggen bij welke groep hij of zij hoort.

Gratis online, zonder account

- Bekijk de missievideo van Doel 1: **eco-heroes.org/nl/sdg/1/**
- Speel het spelhoofdstuk van Doel 1: **eco-heroes.org/game/?lang=nl**
- Speel de quiz van Doel 1: **eco-heroes.org/nl/trivia/?sdg=1**
- Lees de gratis leesgids: **eco-heroes.org/nl/library/the-tree-woman/**
- Lespakket Doel 1: **eco-heroes.org/nl/teachers/goal-1-pack/**

Bronnen

- UN — Goal 1: End poverty (Engelstalig) — https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/
- UNICEF — Child poverty (Engelstalig) — https://www.unicef.org/social-policy/child-poverty
- World Bank — Poverty overview (Engelstalig) — https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview

© 2026 Eco Heroes International SL · CC BY-NC-ND 4.0 · creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/